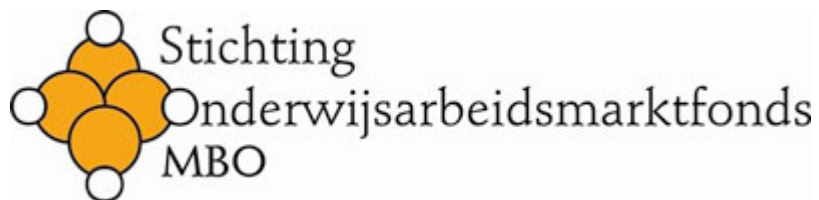

Verzuimanalyse MBO-sector

3^e kwartaal 2013 t/m 2^e kwartaal 2013

MBO Raad

Woerden, oktober 2013

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Het genereren van de verzuimgegevens	4
3. Van registratie naar informatie	5
3.1 Trendcijfers verzuim	6
3.2 Kosten van het verzuim	7
3.3 Verzuimdiagnose Mbo-sector	7
3.4 Verzuimcijfers andere bedrijfstakken	9
3.5 Inzoomen op verzuim ouderen.....	9
4. Samenvatting	10
Bijlage: De standaard rekenregels voor verzuimmaten	11

1. Inleiding

Eén van de belangrijkste doelstellingen van het Arboplusconvenant onderwijs, sector Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie (BVE) in de periode 2002 tot 2007 was het reduceren van het (ziekte)verzuim in deze sector.

In juni 2007 is tussen werkgevers- en werknemersorganisatie afgesproken te streven naar het behouden van de behaalde resultaten:

- het verzuimpercentage tot 1 jaar: beneden de 5%
- de verzuimfrequentie: minder dan 1,3 keer per medewerker
- de verzuimduur: korter dan 15 dagen

De verzuimgegevens van de MBO instellingen over de laatste twee kwartalen van 2012 en de eerste twee kwartalen van 2013 zijn verwerkt in deze sectorale verzuimrapportage door Mercus. De rapportage is weer voorzien van een analyse over het verzuimpercentage, de verzuimduur, frequentie en kosten. Het doel van deze analyse is extra inzicht te verschaffen in de trends en cijfers.

De analyse is in opdracht van Stichting Onderwijsarbeidsmarktfonds MBO opgesteld door de MBO Raad.

De beschikbare gegevens in de rapportage laten over de laatste twee kwartalen van 2012 en de eerste twee kwartalen van 2013 een stijging bij verzuimpercentage 2 zien ten opzichte van de laatste twee kwartalen van 2011 en de eerste twee kwartalen van 2012. Opvallend is dat de verzuimduur korter en langer dan 1 jaar zijn gedaald ten opzichte van de vorige rapportageperiode. De verzuimfrequentie in de huidige rapportageperiode is toegenomen in vergelijking met de voorgaande rapportageperiode. De stijging van verzuimpercentage 2 in de huidige rapportageperiode ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode kan dan ook worden toegeschreven aan de stijging van de verzuimfrequentie. Verzuimpercentage 1 is nagenoeg gelijk gebleven.

Leeswijzer

Na deze inleiding gaan we in hoofdstuk 2 van deze rapportage in op de wijze van genereren van de ziekteverzuimgegevens. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de gegevens gepresenteerd en nader bekeken. Tot slot volgt er in hoofdstuk 4 een samenvatting van deze rapportage.

In bijlage 1 zijn de standaard rekenregels voor verzuimaten weergegeven.

2. Het genereren van de verzuimgegevens

Voor het opstellen van deze analyse zijn de verzuimgegevens van 45 van de 67 MBO-instellingen verzameld. Het gaat hier om de gegevens van 36.705 personeelsleden, ten opzichte van de vorige rapportageperiode zijn de aantallen toegenomen. De gegevens betreffen 69% van het totaal aantal personeelsleden, waarmee de gegevens representatief voor de sector zijn.

Voor het berekenen en analyseren van de sectorcijfers wordt gebruik gemaakt van digitaal verwerkte gegevens. Het is namelijk niet mogelijk handmatig verwerkte gegevens nader te analyseren. Alleen van de instellingen met verzuimregistratiesystemen die verwerkt worden met Mercés@work en van de instellingen die gegevens volgens het Protocol Personele Verzuiminformatie MBO leveren, is digitale verwerking van de gegevens mogelijk. In deze analyse betreft dat de gegevens van 45 instellingen.

Tabel 1

AANDEEL BRONNEN	aantal personeelsleden	%	aantal instellingen
Digitaal verwerkte bronnen	36.705	69%	45
Niet verwerkt	16.595	31%	22
Totaal	53.300	100%	67

Om het ziekteverzuim te kunnen monitoren wordt gewerkt met 'Toolkit Verzuimregistratie en –analyse BVE'. Hierin worden de standaard rekenregels voor verzuimmaten, de zogenaamde PUV-standaard gebruikt (Project Uniformering Verzuimgrootheden 1996). Door gebruik te maken van de standaarden is het mogelijk om betrouwbare verzuimcijfers op sectorniveau te genereren.

3. Van registratie naar informatie

In het overzicht verzuimgegevens van Merces worden twee soorten gegevens gepresenteerd. Namelijk alle verzuim en het verzuim dat na één jaar als beëindigd wordt beschouwd.

Het betreft het verzuimpercentage, de verzuimfrequentie, de gemiddelde verzuimduur en het nul-verzuim die zijn berekend door alle verzuim, onafhankelijk van de duur van het verzuim, mee te nemen (VP 1 en VD 1). Nulverzuim is het percentage medewerkers dat niet heeft verzuimd.

Verder wordt er gekeken naar het verzuimpercentage en de verzuimduur, waarbij in de berekening alle verzuim na één jaar als beëindigd wordt beschouwd (VP 2 en VD 2). Deze gegevens worden gehanteerd bij de vergelijking binnen de sector en met andere sectoren.

Voor een vergelijk met het verzuim in de voorliggende periode wordt het verzuimpercentage 2 gehanteerd omdat dit vergelijkbare gegevens bevat.

Leeswijzer

In de eerste paragraaf worden de trendcijfers ziekteverzuim gepresenteerd. De tweede paragraaf geeft een indicatief beeld van de kosten. In paragraaf drie wordt in het verzuimvenster in beeld gebracht hoe de individuele instellingen zich verhouden binnen de sector. In paragraaf vier wordt een vergelijking gemaakt tussen de landelijke verzuimcijfers over alle beroepstakken, de cijfers van het algehele onderwijs en het Mbo-sectorgemiddelde. In de laatste paragraaf wordt verder ingezoomd op de verzuimcijfers van de leeftijdsgroep ouderen binnen de sector.

3.1 Trendcijfers verzuim

De verzuimgegevens in deze rapportage hebben, zoals eerder aangegeven, betrekking op de laatste twee kwartalen van 2012 en de eerste twee kwartalen van 2013.

Geanalyseerd worden het verzuimpercentage (VP2), de verzuimfrequentie, de gemiddelde verzuimduur (VD2) en het nulverzuim (Nulverzuim is het percentage medewerkers dat niet heeft verzuimd in de verslagperiode) die zijn berekend over alle verzuim t/m 12 maanden. Deze gegevens worden gehanteerd bij de vergelijking binnen de sector en met andere sectoren.

Onderstaande tabel geeft de ontwikkelingen weer van de verzuimgegevens over de afgelopen drie jaren. Het verzuimpercentage 2 laat een stijging zien ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode over de laatste twee kwartalen van 2011 en de eerste twee kwartalen van 2012. De verzuimfrequentie toont eveneens een stijging ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode. De verzuimduur loopt terug. Verder is het percentage medewerkers dat niet heeft verzuimd afgenomen van 48,9% naar 45,3%.

Tabel 2

	ultimo 2010	juni 2011	ultimo 2011	juni 2012	ultimo 2012	juni 2013
Verzuimpercentage 2	5,1%	4,9%	5,0%	4,8%	4,8%	5,0%
Verzuimfrequentie	1,3	1,2	1,4	1,3	1,3	1,6
Verzuimduur 2	16,9	17,5	16,0	18,7	18,8	15,5
Nulverzuim	43,1%	45,2%	43,5%	48,9%	46,5%	45,3%

Toelichting tabel 2. Voor elk jaar zijn juni en december als meetpunt genomen. De vermelde gegevens zijn gebaseerd op de voorafgaande twaalf maanden.

In tabel 3 volgen we de verzuimgegevens binnen de personeelscategorieën Ondersteunend en Beheerspersoneel (OBP) en Onderwijzend Personeel (OP). Te zien valt dat bij het OP het verzuimpercentage is gedaald. Bij het OBP is er juist een sterke stijging. De verzuimfrequentie bij beide groepen is gestegen. Bij het OBP is de verzuimfrequentie aanzienlijk gestegen. Er kan dus gesteld worden dat de stijging van de nationale verzuimfrequentie met name door stijging bij het OBP wordt veroorzaakt.

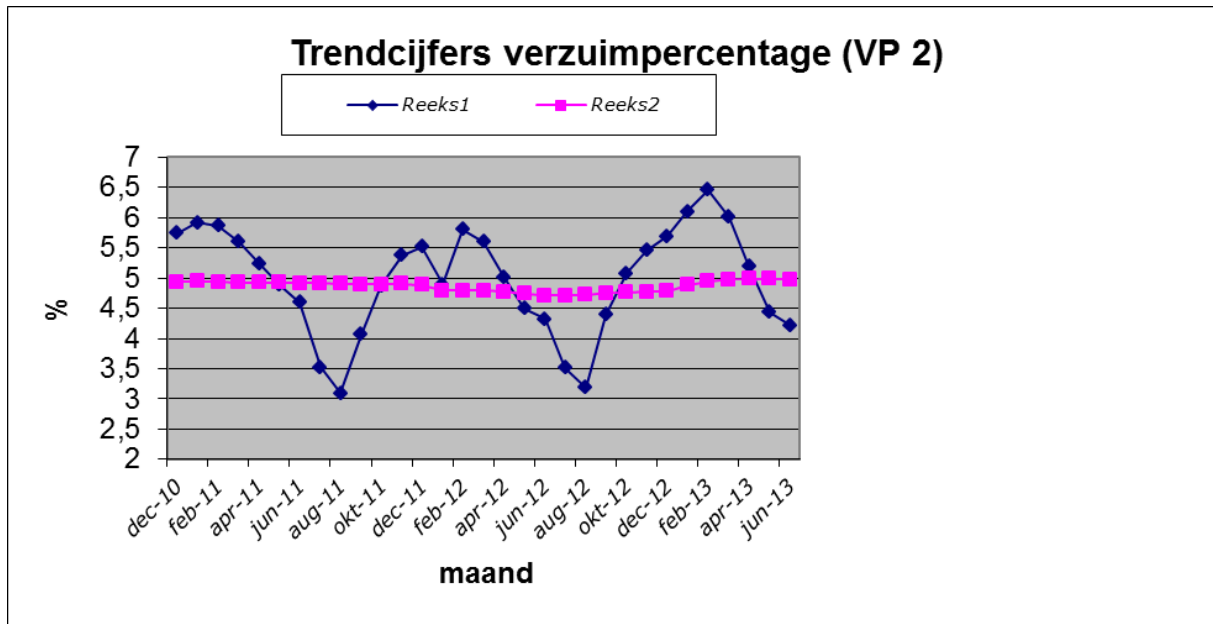
Tabel 3

	VP2 jun-12	VF jun-12	VP2 ultimo 2012	VF ultimo 2012	VP2 jun-13	VF jun-13
OBP	4,52	1,21	4,55	1,2	5,07	1,7
OP	4,93	1,38	4,9	1,37	4,9	1,4

OBP= Ondersteunend en Beheerspersoneel, OP= Onderwijzend Personeel

In grafiek 1 is het gemiddelde verzuimpercentage 2 per maand weergegeven. Daarnaast is een trendlijn getekend. Deze is ontstaan door bij iedere maand het verzuimpercentage van de daaraan voorafgaande 12 maanden weer te geven.

Dit voortschrijdend gemiddelde verzuimpercentage geeft een goed beeld van de ontwikkeling van het ziekteverzuim, omdat dit niet wordt verstoord door (toevallige) pieken in ziekteverzuim of verzuimmeldingen, bijvoorbeeld tijdens de zomervakantie. Te zien is dat de winterpiek in 2013 een stuk hoger ligt dan de voorgaande jaren. Hierdoor loopt de trendlijn in 2013 weer op tot 5%. Hiermee komt een eind aan de dalende trend van de afgelopen twee jaar. Of dit een incident is of het begin van een stijgende lijn moet blijken de aankomende rapportageperiodes.

Grafiek 1

3.2 Kosten van het verzuim

In deze verslagperiode is een bedrag van iets meer € 137 miljoen uitgegeven aan verzuimkosten. Hiervan komt iets minder dan € 8 miljoen voor rekening van het langdurend verzuim (langer dan 1 jaar) en ongeveer € 129 miljoen voor het verzuim in het eerste ziekte jaar. Bij de kostenberekening is gebruik gemaakt van het verzuimpercentage en de gegevens over de gemiddelde personeelslast (GPL) per FTE op jaarbasis (gemiddeld brutoloon jaarbasis + eindejaarsuitkering + vakantietoeslag + salaris opslag)¹. Het resultaat hiervan wordt geëxtrapoleerd naar totaal aantal FTE in de sector. Bij de kostenberekening worden eventuele bijkomende kosten voor vervanging niet meegenomen in de calculatie.

3.3 Verzuimdiagnose Mbo-sector

Door een relatie te leggen tussen de verzuimfrequentie en het verzuimpercentage is een verzuimdiagnose van de Mbo-sector gemaakt dat in onderstaand verzuimvenster is weergegeven. In dit verzuimvenster (grafiek 2) is tevens te zien hoe individuele instellingen zich verhouden op basis van het **streefcijfer** welke bestaat uit een verzuimpercentage van 5% en de verzuimfrequentie van 1,3. Elke instelling is middels een cijfer weergegeven. Per kwadrant is zichtbaar waaraan instellingen aandacht zouden moeten besteden om uiteindelijk het verzuim te reduceren.

¹ Bron: bestand personeelsgegevens sector mbo, oktober 2011 MBO raad

hoog kort
en laag
lang
verzuim

hoog kort
en hoog
lang
verzuim

VF												
			29+41 +42	15+43	28	≥ 1,95			22		24	
						<1,9	50					
						<1,85						
						<1,8						
						<1,75						
					25	<1,7		59				
				10	19	<1,65						
				31		<1,6	33			13		
				37+38	60	<1,55	2			39		
			8	12	23+64	<1,5			36			
				6	30+32 +40	<1,45						
				49		<1,4						
				47	18	<1,35						
≤2,5	<3	<3,5	<4	<4,5	<5	5	<5,5	<6	<6,5	<7	<7,5	≥ 7,5
					27	<1,3						
			16		17	<1,25						
				63	4	<1,20	3					
				34		<1,15						
					56	<1,1				58		
					53	<1,05						
						<1						
				65		<0,95						
						<0,9						
						<0,85						55
						<0,8						
						<0,75						
						≤ 0,7						

laag kort en
laag lang
verzuim

laag kort en
hoog lang
verzuim

Grafiek 2

In totaal hebben 12 van de 45 (27%) instellingen een verzuimpercentage dat hoger ligt dan het streefcijfer van 5%. In de vorige verslagperiode over de laatste twee kwartalen van 2011 en de eerste twee kwartalen van 2012 lagen er 15 van de 44 instellingen hoger dan het streefgemiddelde (34%). Het aantal instellingen met zowel een hoge meldingsfrequentie als een hoog verzuimpercentage is 9. Het percentage instellingen met een verzuimfrequentie die hoger is dan het streefcijfer is gestegen van 45% naar 73% ten opzichte van de vorige verslagperiode. Dit betekent dat er procentueel meer instellingen verantwoordelijk zijn voor de hoge verzuimfrequentie.

3.4 Verzuimcijfers andere bedrijfstakken

Over de laatste twee kwartalen van 2012 en de eerste twee kwartalen van 2013 is het ziekteverzuim (VP1) van Nederlandse werknemers iets gedaald ten opzichte van het ziekteverzuim over de voorgaande periode, namelijk van 4,1% naar 4,0% (Bron: CBS). Het MBO-sectorgemiddelde van VP1 ligt hier boven met 5,43%. De gehele onderwijssector is de bedrijfstak die op een gedeelde derde plaats staat qua hoogste verzuimpercentages (VP1) in de laatste twee kwartalen van 2012 en de eerste twee kwartalen van 2013 met een gemiddelde van 5,1%. De onderwijssector deelt deze plaats met de sector Industrie. De sectoren Openbaar bestuur en overheidsdiensten en Waterbedrijven en afvalbeheer hebben een hoger percentage (Bron: CBS).

3.5 Inzoomen op verzuim ouderen

Een leeftijdsgroep die nadere aandacht behoeft in het kader van verzuim is de totale (OP + OBP) groep ouderen van 55 tot 65 jaar. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste verzuimgegevens over een tijdsbestek van drie jaar.

Tabel 4

	Medio 2011		2011		Medio 2012		2012		Medio 2013	
maten	55-65	sector	55-65	sector	55-65	sector	55-65	sector	55-65	sector
VP1	7,37	5,68	7,78	5,74	7,4	5,44	7,22	5,46	7,47	5,43
VP2	6,15	4,89	6,57	4,98	6,29	4,75	6,04	4,75	6,66	5
VF	1,12	1,24	1,26	1,4	1,23	1,3	1,19	1,3	1,56	1,56
VD1	29,23	19,47	26,08	17,1	30,1	20,87	30,87	21,42	22,37	16,26
o-verzuim	62,08	45,15	57,96	43,5	63,32	48,87	60,68	46,54	60,69	45,29

De groep ouderen hebben een beduidend hoger verzuimpercentage ten opzichte van de sector. Opvallend hierin is dat er, gezien het nulverzuim, minder ouderen verzuimen ten opzichte van het sectorgemiddelde. Dit verzuim is even vaak, maar van langere duur ten opzichte van het sectorgemiddelde. In de rapportage over de laatste twee kwartalen van 2012 en de eerste twee kwartalen van 2013 is het verschil bij het verzuimpercentage 2 tussen ouderen en sector groter geworden in vergelijking met de voorgaande jaren. Bij de ouderen is met name, in vergelijking met de laatste twee kwartalen van 2011 en de eerste twee kwartalen van 2012, de verzuimfrequentie aanzienlijk toegenomen. De verzuimduur is echter ook behoorlijk gedaald. De ontwikkeling van de verzuimindicatoren voor de ouderen volgen dus de ontwikkelingen van de indicatoren voor de gehele sector. Het nulverzuim laat voor de sector als voor de ouderen geen noemenswaardige verandering zien.

4. Samenvatting

De dalende trend van het verzuim in de MBO sector, welke werd ingezet midden 2010, is begin 2013 omgezet in een stijging. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door de sterke toename van de verzuimfrequentie. Dit betekent dat ten opzichte van de laatste twee kwartalen van 2011 en de eerste twee kwartalen van 2012 medewerkers relatief vaker ziek zijn gemeld. De verzuimduur is gedaald ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode. Door de daling van de verzuimduur en de stijging van de meldingsfrequentie blijft verzuimpercentage 1 nagenoeg gelijk ten opzichte van de voorgaande periode. Verzuimpercentage 2 neemt wel toe. Het verzuimpercentage 2 is in de laatste twee kwartalen van 2012 en de eerste twee kwartalen van 2013 5%. Dit is een stijging ten opzichte van de vorige rapportageperiode over de laatste twee kwartalen van 2011 en de eerste twee kwartalen van 2012, waar het verzuimpercentage 2 4,75% was.

Hiermee is het verzuimpercentage 2 van deze periode precies gelijk aan de doelstelling van 5,0 procent. De verzuimfrequentie laat een stijging zien waardoor de frequentie met 1,56 hoger is dan de streefwaarde van 1,3. Zoals eerder aangegeven dalen verzuimduur 1 & 2. Het nulverzuim van 45,28% van de huidige rapportageperiode is lager opzichte van de laatste twee kwartalen van 2011 en de eerste twee kwartalen van 2012, waar het nulverzuim 48,87% was. Dit betekent dat er in de laatste twee kwartalen van 2011 en de eerste twee kwartalen van 2012 gemiddeld minder medewerkers verzuimden.

Van de instellingen kampen 9 met een dubbele problematiek. Een hoge frequentie en een lange verzuimduur. Dit is lager ten opzichte van de vorige verslagperiode.

Een van de belangrijkste doelstellingen van het Arboplusconvenant onderwijs, sector BVE was het reduceren van het (ziekte)verzuim in deze sector. Het streven voor deze rapportageperiode is de behaalde resultaten te behouden.

- Het verzuimpercentage 2 is 5%, hiermee gelijk aan de doelstelling van 5%.
- De verzuimfrequentie is 1,56 keer per medewerker en hoger dan de doelstelling van 1,3.
- De verzuimduur 2 van 15,5 dagen ligt boven de doelstelling van 15 dagen.

Één doelstelling is in deze rapportageperiode behaald. Afgezien van de verzuimduur, zijn alle overige verzuimindicatoren gestegen of de dalende lijn is gestagneerd. Om deze reden adviseert de MBO Raad elke instelling de aankomende tijd goed te letten op het verzuim binnen de instelling. In het bijzonder naar de regelmaat waarmee men verzuimt en of deze niet verder oploopt.

Bijlage: De standaard rekenregels voor verzuimmeten

Alle instellingen gebruiken de volgende vijf inputgegevens voor een adequate verzuimregistratie:

- Identificatie van het verzuimgeval.
- Aanvangsdatum van het verzuimgeval.
- Hersteldatum van het verzuimgeval.
- Wel of geen zwangerschapsverlof.
- Percentage van het partieel verzuim.

In de Toolkit wordt uitgegaan van de volgende verzuimmeten (outputgegevens):

- Verzuimpercentage (VP) (deel van de werktijd verloren wegens verzuim).
- 12-maands voortschrijdend gemiddelde.
- Gemiddelde verzuimfrequentie per persoon op jaarbasis (VF) (gemiddelde aantal verzuimmeldingen per werknemer).
- Gemiddelde verzuimduur per verzuimgeval op jaarbasis (VD) (hoeveel dagen per geval is verzuimd).
- Het percentage nulverzuim.
- Streefcijfers.

Voor de berekening van het verzuimpercentage worden de volgende regels toegepast:

- Gedeeltelijk verzuim wordt naar rato meegerekend.
- Verzuim van parttimers wordt naar rato van de aanstellingsomvang meegewogen in de gemiddelden.
- Therapeutisch werken wordt als volledig verzuim meegerekend.
- Zwangerschap wordt niet meegerekend.
- Verzuim dat de duur van 365 dagen overschrijdt, wordt in een apart percentage weergegeven.

Bijlage: Inhoud rekenregels**Verzuimpercentage**

Percentage FTE wat niet gewerkt wordt door de medewerkers van de instelling als gevolg van ziekte.

Berekeningswijze

Zowel de FTE, FTE ziek als FTE BAPO wordt gewogen en gemiddeld per maand berekend op basis van het aantal kalenderdagen.

Een FTE van 1,0 welke actief is geweest van 1-1-2013 tot en met 10-1-2013, wordt berekend als $10/31 * 1,0 = 0,3226$. Nadat de FTE, FTE ziek en FTE BAPO op deze manier gewogen zijn, dan is de berekening van het verzuimpercentage;

FTE ziek / (FTE - FTE BAPO)

Verzuimfrequentie

Aantal keer dat een medewerker van een instelling zich gemiddeld ziek meldt per jaar

Berekeningswijze

Het aantal ziekmeldingen binnen de gerapporteerde periode wordt geteld. Als ziekmelding telt een ziekteregel mee waarvoor geen ziekteregel direct voorafgaand is geweest.

Een medewerker, die ziek is geweest van 1-1 tot en met 10-1 en vervolgens weer van 11-1 tot en met 20-1, telt als 1 ziekmelding per 1-1 mee. De melding per 11-1 wordt als voortzetting gezien van het eerder ziektegeval. Wanneer er 1 kalenderdag tussen de beide ziektegevallen zit dan telt de tweede melding ook als melding mee. Berekening van verzuimfrequentie wordt dan;

$((\text{Aantal ziekmeldingen} / \text{gemiddeld aantal medewerkers}) / \text{aantal maanden in rapportage periode}) * 12$

Gemiddeld aantal medewerkers wordt bepaald door per maand aantal personeelsnummers te tellen. Daarna wordt het aantal medewerkers per maand bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal maanden in de rapportage.

Gemiddelde verzuimduur

Gemiddeld aantal dagen dat een medewerker ziek is, vanaf de eerste dag van ziekmelding tot en met herstel.

Berekeningswijze

Op het moment dat een medewerker zich hersteld meldt, wordt bepaald hoeveel kalenderdagen de medewerker in totaal ziek is geweest. Bij het bepalen van een herstelmelding wordt dezelfde systematiek gebruikt als bij bepalen van een ziekmelding. Bij de medewerker, die ziek is geweest van 1-1 tot en met 10-1 en vervolgens weer van 11-1 tot en met 20-1, telt 20-1 als herstelmelding mee. 10-1 wordt niet als herstelmelding gezien. Bij bepaling van de duur wordt ook naar voorgaande aansluitende ziektegevallen gekeken. In het bovenstaande voorbeeld telt voor deze medewerker per 20-1 20 dagen verzuimduur mee. Berekening wordt dan;

Aantal dagen verzuim / aantal herstelmeldingen

Zoals eerder gesteld wordt verzuimduur gerapporteerd in de periode wanneer herstelmelding plaats vindt. Een ziektegeval van 1-1 tot en met 2-2 telt mee voor 33 dagen in februari. Dan heeft immers de herstelmelding plaatsgevonden. In januari telt dit verzuim voor bepaling van de verzuimduur niet mee.

Percentage nul verzuim

Percentage medewerkers welke in de rapportageperiode niet ziek is geweest.

Berekeningswijze

Aantal medewerkers dat niet ziek is geweest / totaal aantal medewerkers

Bij de berekening van dit kengetal wordt het totaal aantal medewerkers geteld. Ieder personeelsnummer wat voorkomt in de gegevens telt 1 maal mee.

Verzuimpercentage 2

Idem aan verzuimpercentage, waarbij verzuim wat langer dat 1 jaar duurt als beëindigd wordt beschouwd.

Gemiddelde verzuimduur 2

Idem aan gemiddelde verzuimduur, waarbij een ziektegeval op het moment dat een medewerker 1 jaar ziek als herstelmelding met bijbehorende verzuimduur berekening telt.